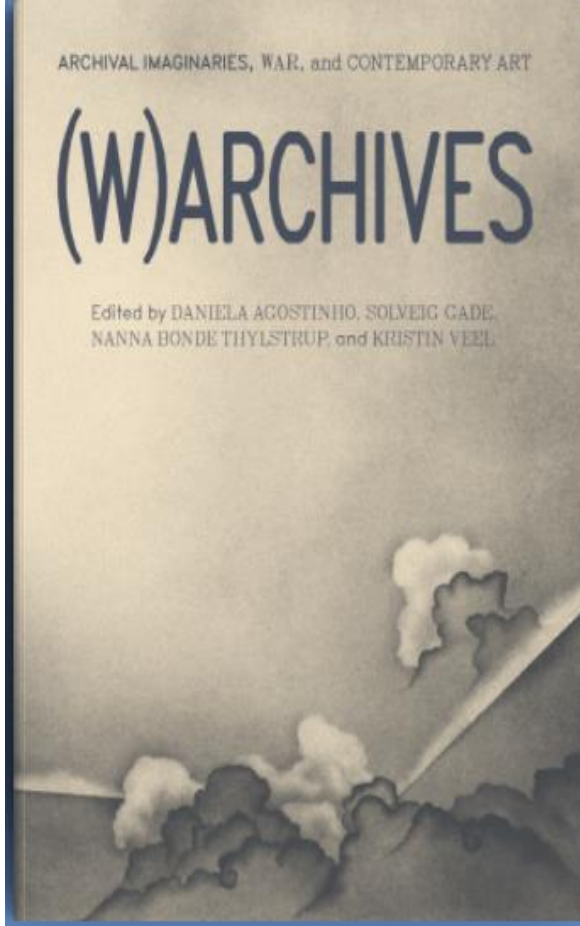

**Agostinho, D., Gade, S., Thylstrup, N. B. ve Veel, K. (Ed.). (2021).
(W)ARCHIVES/ Archival Imagineries, War and Contemporary Art. Londra:
Sternberg Press. 416 s. ISBN: 9783956794568**

Hêlin İlcek*^{id}

Book Review

(W)ARCHIVES: Archival Imagineries, War, and Contemporary Art

The book deals with how these digital archive materials were handled in wars. Moreover, it mostly tries to reveal the productions of artists about how archival works and art can come together to create new forms. They try to express the political demands of the archives, as well as to create new forms of archival expression and to make more than one proposal to embody the experience between war and real life. In their own words: “This book explores the changing role of archives in contemporary war, the cultural and political impact of digitization upon the war-archive nexus, and the ways in which the artistic field has responded to these changes. (W)Archives proposes that in order to understand the rationale of contemporary wars, we need to investigate the increasingly structuring role played by digitization and digital archives

within warfare. At the same time, to grasp the changing role of archives in light of digitization, we need to explore the ways in which archives are deployed to an ever greater extent as technologies of warfare, venues for dissent, and demands for accountability.”

İlk bakışta Sternberg Press yayınları tanıdık gelmemiş gibi görünse de Londra merkezli çağdaş sanat, kültürel eleştiri, yaratıcı ve kurgusal olmayan sanat kitapları çıkaran bir yayinevidir¹. 1999 yılından bu yana çağdaş ve görsel sanatlar başta olmak üzere disiplinler arası ve oldukça seçkin çalışmalara imza atmaya devam ediyor. Ocak 2021’de çevrim içi olarak kitabın lansmanı² yapıldı. 3 Ağustos 2021 tarihinde yayımlanan (W)Archives adlı bu

* Kadıköy Belediyesi Sinematek/ Sinema Evi. E-posta: hhelingucer@gmail.com
Kadıköy Municipality Sinematek/ Cinema House. E-mail: hhelingucer@gmail.com

¹ Yazarın notu: Yayinevinin sayfasını incelemenizi, kitap içeriklerinin ve tasarımlarının özgünlüklerine dikkat etmenizi öneririm.

² Lansman videosu E.A. <https://vimeo.com/522806538>

Geliş Tarihi - Received: 31.07.2021

Kabul Tarihi - Accepted: 01.09.2021

Yayımlanma Tarihi - Published: 30.09.2021

çalışmada savaş teknolojisinin ayrılmaz bir parçası olarak dijital arşivlemeyi, sanatın ve görsel kültürün bu malzemeye olan tepkisini araştırmak için sanatçıların ve akademisyenlerin bakış açıları bir araya getirildi. Çevrim içi lansman, kitabın yardımcı editörleri Daniela Agostinho ve Solveig Gade tarafından yönetildi, devamında ise diğer editörler Nanna Bonde Thylstrup ve Kristin Veel çalışmanın hedef ve amaçları hakkında izleyenleri bilgilendirdiler. Kitaba katkı sunanlardan (kitaptaki sıraya göre) bazı kişiler hakkında kısaca bilgi vermek gerekirse:

Daniela Agostinho - Kopenhag Üniversitesi kültür teorisyeni ve küratör/ *Uncertain Archives: Critical Keywords for Big Data* (MIT Press, 2021), *(W)archives: Archival Imaginaries, War and Contemporary Art* (Sternberg Press, 2021) ve *The Uncertain Image* (Routledge, 2019) kitaplarının yardımcı editörü,

Solveig Gade - Kopenhag Üniversitesi Sanat ve Kültürel Çalışmalar Bölümünde doçent/ Tiyatro ve performans sanatçısı ve dramaturg,

Nanna Bonde Thylstrup - Kopenhag İşletme Okulu/ Yönetim, Toplum ve İletişim Bölümü,

Kristin Veel - Kopenhag Üniversitesi/ Sanat ve Kültürel Çalışmalar Bölümü,

Sophie Dyer - Görsel ve açık kaynak araştırmalarında uzmanlaşmış feminist araştırmacı ve tasarımcı/ Uluslararası Af Örgütü Kanıt Laboratuvarı üyesi/ Harvard Üniversitesi Berkman Klein İnternet ve Toplum Merkezi üyesi,

Heba Y. Amin³ - Mısırlı multimedya sanatçısı/ Simon Fraser Üniversitesi Çağdaş Sanatlar Okulu/ Black Athena Collective kurucu ortağı/ *MIZNA* dergisinin görsel sanatlar küratörü/ *Journal of Digital War* dergisinin yayın kurulu üyesi/ Film, fotoğraf, arşiv materyali, ders performansı ve yerleştirme gibi ortamları kullanarak siyasi temalar ve arşiv tarihi alanlarında uzman,

Anthony Downey - Orta Doğu ve Kuzey Afrika Birmingham City Üniversitesi Görsel Kültür Profesörü/ Lübnan, Filistin ve Ürdün'de (2020-2024)⁴ Kültürel Lider ve Ortak Araştırmacı/ *Journal of Digital War* dergisinin yayın kurulu üyesi,

Oraib Toukan - Berlin Forum Transregional Studien (EUME) sanatçısı/ Oxford Üniversitesi Ruskin Sanat Okulu Güzel Sanatlar doktora derecesi.

Diğer isimler, yine kitaptaki sıralamaya göre, şu şekildedir: Kevin Mcsorley, Anders Engberg Pedersen, Cristián Gomez-Moya, Kathrin Maurer, Svea Braunert, Sarah Tuck, Louise Wolthers, Aimée Zito Lema, Sofie Lebech, Ariella Azoulay, Arkadi Zaidis. Solveig Gade, Dima Saber.

Çalışma, aşağıdaki 5 bölümden oluşmaktadır⁵:

³ 2020'nin Ekim ayında Heba Y. Amin'in yine Sternberg Press'ten Anthony Downey editörlüğünde *The General's Stork/ Generalin Leyleği* adlı arşiv sergisi ve belgesel nitelikteki bir sergi kitabı da bulunmaktadır. E.A. <https://www.sternberg-press.com/product/the-generals-stork/>

⁴ Burada, AHRC tarafından finanse edilen, Lübnan, Filistin ve Ürdün'de 2020'de başlayan, hâlen devam etmekte ve 2024 yılında bitmesi planlanan kültürel uygulamalar, eğitim ve dijital metodolojilere odaklanan kendi araştırma projesinden bahsedilmektedir.

⁵ Bölüm isimlerinin çevirileri temsili çevirilerdir, hata payı bulunmaktadır.

- Introduction: (W)ARCHIVES Materialities of War, Digital Archiving, and Artistic Engagements (*Giriş: Savaş materyalleri olarak savaş arşivleri, dijital arşivleme ve sanatsal işaretler*)⁶
- A. Archiving war: Spatiotemporal Reconfiguration (*Savaş arşivlemesi: Uzay-zamansal olarak yeniden yapılandırmalar*)
- B. Aesthetics of drone formations: Counter Archives, Mediations and Interventions (*Drone oluşumlarının estetiği: Karşı arşivler, aracılık(arabuluculuk) ve müdahaleler*)
- C. Sensing War: Technologies, Intimacies and Bodies (*Savaşı hissetmek: Teknolojiler, ilişkiler ve bedenler*)
- D. Evidential Aesthetics: Documenting, Witnessing and Redressing (*Kanıt estetik: Belgeleme, tanıklık ve telafi etme*)

Savaşa yönelik arşivlerin en başta savaş materyali olarak düşünülmesinin şoke edici tarafını ve arşivci gözünden değil de daha çok sanatçılar ve akademisyenler tarafından çağdaş sanattaki karşılığını fark edebileceğiniz bir çalışma (W)Archives. Ayrıca bir “savaşı arşivleme”nin, savaş sırasındaki psikolojisini yakından anlamak, yalnızca askerî ve politik yönden değil, bu arşivlere insani ve sanatsal olarak da bakabilmeyi sağlıyor. Lansman izlendiğinde bazı temel sorular fark ediliyor:

- Dijital teknoloji ve bilgi teknolojileri günümüz savaş arşivlerini nasıl dönüştürüyor?
- Sanatçılar bu değişimlere nasıl tepki veriyor?
- Böylesi hassas arşivlerde sanatın izleri insani boyutlarda ne ifade ediyor?
- Belgeleme gerçekten yeniden yapılandırma mı yoksa salt tanıklık olarak mı düşünülmeli?

Kitap, savaşlarda bu dijital arşiv malzemelerinin nasıl ele alındığı ile ilgileniyor. Üstelik daha çok sanatçıların son yıllardaki arşivsel çalışmalar ile sanatın nasıl bir araya gelerek yeni formlar oluşturabileceğine dair üretimleri ortaya koymaya çalışıyor. Arşivlerin siyasi taleplerini dile getirmeyi, bunun yanında arşivsel olarak yeni ifade biçimlerini oluşturmayı ve de savaş ile hayat arasındaki deneyimi somut hâle getirmenin birden fazla önerisini yapmayı deniyor. Giriş bölümünde de özellikle vurgulandığı gibi⁷:

Bu kitap, günümüz dünyasında dijitalleşmenin, savaş ve arşiv arasındaki bağlantısı üzerinde hem kültürel hem de politik etkisini ve de sanatsal bağlamda bu değişikliklere nasıl tepki verdiğini gözlemleyerek arşivlerin değişen rolünü araştırıyor (s.9).

(W)Archives, sırayla şunları amaçlamaktadır:

- çağdaş savaşların mantığını anlamak için savaş içinde yer almakta olan dijital arşivlerin giderek artan yapılandırıcı rolünü araştırmak,
- bunu kavramak için de arşivlerin dijitalleşme ışığında değişen rolüne karşın, arşivlerin savaş teknolojileri, aykırılık mekânları olarak her zamankinden daha geniş bir şekilde konuşlandırılmasının yollarını araştırmak,
- ve tüm bunları yaparken sorumluluk talep etmek (s.9).

(W)Archives ayrıca şunları öneriyor:

- sanatsal üretimlere, verimliliği artırmak adına, daha çok alan yaratılması gerektiğini,

⁶ Kitabın, 27 sayfalık “Introduction/Giriş” bölümü için E.A. https://13rf5f1h78h24flvaf33gx6s-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/MR-HYA_WArchives_book-introduction.pdf

⁷ Çeviriler temsili çevirilerdir, hata payı bulunmaktadır.

- mevcut savaş arşivlerinin yeniden elden geçmesini,
- mevcut savaş arşivleri ile eleştirel olarak siyasal bazda daha çok ilgilenilmesini,
- mevcut savaş arşivlerinin farkındalığının artmasını,
- mevcut savaş arşivlerinin dijitalleşme zamanlarında savaşın yapısı ve aynı zamanda savaşı arşivlemenin pratik eleştirilerini, muhalefetini ve savaşın hem duyuşsal hem duygusal tepkileri tarihinin kayıt altına alınmasına destek olunması,
- ve de devam eden savaşların sonuçlarının da arşivsel değeri bakımından açıklanması ve sunulması (s.9).

Kitabın en değerli tarafı ise, devletlerin ve halkların kendilerini adadıkları hatta çok ağır bedeller ödedikleri birçok savaşa yönelik arşivlerin yeniden sorgulanmaya ihtiyacı olduklarını özetleyen, özgün ve gerçekçi sanatçı üretimleri diye düşünüyorum. Özellikle de savaşın arşivlenmesi gibi -yani durağan bir yapı olmayıp arşivlemenin o sırada da devam etmekte olduğu- “canlı” bir arşivleme pratiğinin özgünlük, gerçekçilik ve hatta yeterlilik kavramları sorgulanıyor. Arşivsel uygulamaların ve de savaş arşivlerinin birçok yönden algısı ile ilgili de soru işaretleri yaratmayı başarıyor. Son olarak bir savaşı arşivlemede, savaş rejimlerinin boşluklarını ve sınırlılıklarını nasıl zorladıklarına dair sanatsal çalışmalarla hatta bizzat savaşa ait arşivsel malzemeye radikal denebilecek çalışmalara imza atıldığı ifade edilebilir.

Görsel 1. Çevrim içi lansmana ait sunum görselinden bir örnek (Mozaik Odalar, 2021).

Görsel 2. Çevrim içi lansmanda Heba Y. Amin'e ait sunum görselinden bir örnek (Mozaik Odalar, 2021).

Kaynakça

Mozaik odalar. (2021, 12 Mart). *Kitap lansmanı: (W)arşivler: Arşiv hayalleri, savaş ve çağdaş sanat* [Video]. Vimeo. <https://vimeo.com/522806538>